

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Prispevajte za volivni fond

DEMOKRATIČNE FRONTE
DELOVNEGA LJUDSTVA

LETNIK IV

DUNAJ, V SREDO, 21. 9. 1949

ŠTEV. 64 (249)

TITO:

Nobena propaganda ne more prikriti dejstev

Pred kratkim je sprejel maršal Tito zastopnike jugoslovanskih izseljencev v Franciji, ki so za dalj časa obiskali svojo domovino Jugoslavijo. Med razgovorom z delegacijo predstavnikov jugoslovanskih izseljencev je Tito med drugim dejal: Propaganda proti naši državi nas ne zaskrblja preveč. Znano nam je vse, kar se govori in piše proti nam. Vse to nas boli, ker gre za laži, žalitve in fantastične izmišljotine. Toda to nam ne jemlje poguma, pač pa nam daje še večjo silo, da vztrajamo na naši poti, ker se zavedamo žrtev, ki smo jih doprinesli, in tega, kar gradimo v naši državi ter pravilnost naše linije.

Maršal Tito se je dve uri razgovarjal s člani delegacije. Krojač Marko Kambiž je dejal, da so jih v Franciji nekateri skušali z vsemi sredstvi prepričati, da ne bi šli v Jugoslavijo. Govorili so jim, da bodo v Jugoslaviji trpeli gladi in da jih bo zatirani jugoslovanski teroristični režim spravil v zapor in jim zabranil povratak v Francijo. Isto so jim ponavljali na potovanju. V Italiji so jim svetovali, naj se vrnejo, ker da je v Jugoslaviji obsedno stanje, ter da divja vstaja, glad itd.

Tito je nato poudaril, da nobena propaganda ne more prikriti dejstev. Prišli ste sem in videli ste, kaj se pri nas dela in naš delovni polet. Videli ste, s kakšno ljubeznijo in s kakšnim poletom naši delavci gradijo socializem. Naj pridejo sem le tudi drugi, da bodo tudi oni videli. Omogočili bomo vsem, ki bodo prišli k nam z dobrimi nameni, da lahko vidijo našo državo, naše delo, zato, da bodo lahko sami sodili. Naši državljani morajo delati še neizmerni napore, toda nismo daleč od časa, ko bo delo manj težko za naše delavce in živeli bomo lahko bolje ter imeli višjo kulturno raven. Z eno besedo, uresničiti hočemo socialistični način življenja v pravem pomenu besede in uresničili ga bomo. V naši državi lahko na vsakem koraku vidite ogromna dela in dosežene uspehe brez pomoči iz inozemstva.

Nato je maršal Tito omenil ovire, ki jih postavljajo proti Jugoslaviji in poudaril, da jugoslovansko ljudstvo zasluži samo čestitke drugih narodov za uspehe, dosežene v tako težkem času. Kljub temu nas to ne bo oviralo, je pripomnil maršal Tito in nadaljeval: Kupovali bomo drugje, kar nam je potrebno. Za uvožene predmete dajemo v zameno preostanke naših proizvodov, rud, ki jih kopljejo naši delavci. Naša država ima velika rudniška bogastva, ki nam služijo za plačilo tega, kar uvažamo. S stroji gradimo socializem in to je vzrok, zaradi katerega nam je vseeno, ali prihajajo iz ene ali druge države. Največja naša težkoča je pomanjkanje delavcev in potrebovali bi jih na stotine. Zato sedaj delamo na tem, da dvignemo proizvodnjo na deželi z zamenjavo ekstenzivne kulture z intenzivno obdelavo ter z ustanavljanjem kmetijskih obdelovalnih za-

drug, v katerih bodo stroji sprostili delovno silo, ki bo lahko prešla v tovarne. Gradimo vsako leto na stotine modernih tovarn, ki zahtevajo ogromno delovno silo, in to je naša največja težkoča.

Čevljar Blagoje Nehič je med razgovorom pripomnil, da so izseljenci namesto obsednega stanja in vojske ob meji, kakor so jim govorili, videli vojsko, ki dela skupno z mladinci pri gradnji avtomobilske ceste Beograd — Zagreb. Prepričali smo se tudi o nečem drugem, je dejal, to je, da vse, kar se govori proti Jugoslaviji, ni nič res, prepričali smo se tudi, da se je tu zgradilo veliko več, kakor smo si mislili in kakor nam je bilo znano.

Maršal Tito je dejal, da letos dela 75 tisoč vojakov jugoslovanske vojske pri graditvi avtomobilske ceste.

V zvezi s kampanjo klevet, ki jo vodijo v Franciji proti Jugoslaviji, je Tito dejal: Predvsem smo prese- nečeni, da francoski delavci ne re-

agirajo. Ne verjamem, da odobravajo to propagando, toda čemu ne morejo protestirati proti tem strašnim klevetam in žalitvam proti nam. „Humanite“ nas kleveta in potvarja dejstva, medtem pa francoski delavci molčijo.

Glavni vzrok, zaradi katerega francoski delavci ne reagirajo proti temu pisanju, je odgovoril neki delavec, je v tem, da jim je popolnoma neznano stanje odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Oni gledajo s stališča, da je na eni strani 8 partij, na drugi pa samo ena, toda niso v stanju poglobiti se v jedro vprašanja. Francoski delavci ne verujejo fantastičnim izmišljotinam, ki se širijo v okviru kampanje proti Jugoslaviji, toda nekateri voditelji partije jih ščuvajo, tako da ne morejo povedati, kar mislijo.

Gre torej za veliko tragedijo, je dejal maršal Tito, ki je v veliko škodo delovnemu gibanju. Toda to bo pripomoglo, da pride na pravilno pot tiste, ki so zašli na nepravilno pot.

Slovenci v Italiji izpostavljeni ponovnemu raznarodovanju

Uradni list italijanskega prosvetnega ministrstva je objavil ukaz, na podlagi katerega morajo vsi profesorji in učitelji prevzeti mesta, ki so jih imeli pred vojno. Ta ukaz zadeva neposredno slovenske profesorje in učitelje, ki so se po vojni nastanili v Gorici. Sedaj bodo morali zapustiti Gorico in odpotovati v notranjost Italije, njihova sedanja mesta pa bodo izročena Italijanom, sovražnikom slovenskega prebivalstva.

Pred drugo svetovno vojno so fašistične oblasti uvedle številne ukrepe, ki so imeli namen poitalijančiti slovensko in hrvaško prebivalstvo Slovenskega Primorja in Istre. Eden teh ukrepov je imel namen odstraniti slovenske in hrvaške učitelje iz teh krajev in jih premestiti v različne kraje v notranjosti Italije, predvsem pa v kraje južne Italije kakor v Kalabrijo in v Apulijo. Na njihova mesta so fašistične oblasti imenovale italijanske učitelje, znane po

svojem šovinizmu, ki so bili na poseben način izučeni v tehniki raznarodovanja in poitalijančevanja. Ti fašisti so se poslužili vseh sredstev za doseg svojih namenov, da bi napravili iz Istre in Slovenskega Primorja italijanske pokrajine.

Po vojni so se slovenski učitelji vrnili na svojo zemljo in na svoja mesta, misleč, da bodo zavezniki dosledno držali obljubo o pravicah vseh narodov do svobode in do svobodne odločitve. Del teh učiteljev pa je ostal v Italiji tudi po sklenitvi mirovne pogodbe sledeč usodi svojega področja, ki je na podlagi te pogodbe ostalo v Italiji.

Toda komaj dve leti po uveljavitvi mirovne pogodbe začenjajo italijanske oblasti znova uporabljati stare metode raznarodovanja. Slovenski učitelji bi morali torej zapustiti svoja mesta in prepustiti slovenske učence šovinističnim neofašističnim učiteljem, ki bodo nadaljevali svoje stare metode, prekinjene ob kapitulaciji Mussolinijeve Italije.

Ta odločitev italijanske vlade, piše Tanjugov dopisnik, predstavlja novo kršitev določb mirovne pogodbe in dokazuje namen italijanske vlade, da misli nadaljevati v Slovenskem Primorju diskriminacijsko politiko do slovenskega prebivalstva s poitalijančevanjem vsega slovenskega prebivalstva v Italiji. Ta ukrep italijanske vlade je naletel na velik odpor slovenskega prebivalstva in je povzročil splošno zgražanje tako med Slovenci kakor med vsemi pravimi demokrati.

Iz tega je razvidno, da se italijanske oblasti poslužujejo istih metod pri raznarodovanju slovenskega življa, kakor pa avstrijske oblasti na Koroškem. Tudi pri nas na Koroškem pošiljajo vse tiste učitelje, ki hočejo slovenske otroke poučevati v slovenskem jeziku, ne pa v protinarnodnem duhu, v nemške predele dežele. Na njihova mesta pa nameščajo učitelje, ki slovenski jezik samo nezadostno ali sploh ne obvladajo, ki svoj poklic vidijo v tem, da slovenske otroke odtujujejo slovenskemu narodu.

Italijanski delavci v obrambi sindikalne enotnosti

Na kongresih strokovnih zvez italijanskih delavskih sindikatov, včlanjenih v Splošni zvezi dela, ki se vršijo te dni v vsej Italiji, se ponovno izraža odločnost delavstva, da ohrani strnjene svoje vrste v okviru Splošne zveze dela. Na kongresu so izvolili delegate za prihodnji kongres Splošne zveze in nove odbore strokovnih zvez.

Dosedanje delo kongresov dokazuje, da so vsi poizkusi razbitja Splošne zveze dela, ki so jih začeli voditelji tako imenovanih demokristjanskih svobodnih sindikatov in Saragatove „Zveze dela“. Na podlagi podatkov Splošne zveze dela se je število včlanjenih delavcev povečalo več ko za 350 tisoč v primeru z letom 1948 in dosega 4 milijone. Skoro v vseh industrijskih panogah se opaža utrditev sindikalnih organizacij. V kovinarski industriji so delavci organizirali v zadnjih dveh mesecih 35 stavk, ki so se razširile na cela področja. Število včlanjenih de-

lavcev se je povečalo za 50 tisoč. Pri vseh teh akcijah so se udeležili tudi delavci saragatovskih in demokristjanskih sindikatov kljub nasprotnim direktivam njihovih voditeljev. Na ta način se najbolj jasno kaže neuspeh vseh poizkusov demokristjanskih in saragatovskih voditeljev, da bi razbili sindikalno enotnost italijanskih delavcev.

Predstavniki te razbijaške organizacije so imeli pred kratkim sestanek s predstavniki francoske razbijaške organizacije „Force ouvriere“, ki je imel namen koordinirati napore za razbitje sindikalnega gibanja.

Toda zahvaljujoč se enotni akciji delavstva, ki se bori proti tem poizkusom, se je preprečila ta poslednja razbijaška akcija.

Boreč se proti sindikalni enotnosti italijanskih delavcev je zveza italijanskih delodajalcev objavila odločitev o uvedbi novih sindikalnih vo-

litev v tovarnah v upanju, da bo uspela likvidirati na ta način delavsko sindikalno organizacijo. Z istim namenom je vlada poverila ministru za delo demokristjanu Fanfaniju nalogo, naj pripravi „sindikalni zakon“. Namen tega „zakona“ je, zadržati praktično vse sindikalne svobodščine in predvsem pravico do stavke. Ti ukrepi predstavljajo sestavni del ameriške politike marsihalizacije Italije in imajo namen razbiti Italijansko zvezo dela.

Na kongresih strokovnih zvez pa se italijanski delavci odločno držijo na liniji sindikalne enotnosti v okviru Italijanske zveze dela. Na podlagi uradnih podatkov štejejo demokristjanski sindikati danes 700 tisoč včlanjenih delavcev in saragatovski sindikati nekaj več kakor 50 tisoč. Razbijaški sindikati imajo svoje podružnice samo v 5 odst. podjetij, medtem ko niso uspeli v 95 odst. tovarn pridobiti za svoje razbijaške sindikate skoraj nobenega delavca.

Kaj dr. Hurdes ni povedal

Po vsestranskih polomih, ki jih je v nedeljo, 11. 9. ÖVP doživela na svojih volivnih zborovanjih v pliberški okolici, je v četrtlek nato segla po zadnji pomoči. V Pliberk je poslala svojega ministra za šolstvo, Hurdesa, da bi vsaj on na avstrijskih šolskih primerih poučil ljudstvo in po abecednem redu dopovedal, kako „veliko in težko delo“ je ÖVP opravila za dobrobit ljudstva. In Hurdes se je v resnici — a zastonj trudil.

Kljub temu, da je ÖVP že dva dni z volivnimi plakati in z zvočniki bobnala skupaj ljudi in trkala Pliberčanom na „domovini zvesto“ dušo ter kljub temu, da so v pliberško telovadnico navozili z celo vrsto avtomobilov ljudi iz drugih krajev, se je k zborovanju zbralo le pičlih 300 ljudi. Toda tudi od teh je komaj polovica pritrjevala izvajanjem dr. Hurdesa. ÖVP je napovedovala, da bo dal Hurdes obračun o delu ÖVP in njenih uspehih, njegov govor pa je bil le hujskaštvo in valjenje krivde na druge. Vse svoje propagandistične sposobnosti pa je napel, da bi pridobil za ÖVP vse nekdanje Hitlerjeve Ortsgruppenleiterje, župane in Bauernführerje. Več kot eno tretjino govora je namenil samo zaslugam, ki jih ima on in njegova stranka, da so se kolovodje nacionalsocialistov pričeli ponovno uveljavljati, za kar seveda žrtve fašizma, predvsem pa koroški Slovenci, niso dobili poravnave škode, ki je nastala v nacističnem terorju.

Danes nadvse resnih vprašanj gospodarske krize in večajoče se draginje se ÖVP-jevski minister ni dotaknil. Ni povedal resnice, ko je dejal, da je zasedba stala Avstrijo 5 milijard šilingov, kajti on ni povedal, da je teh 5 milijard moralo z žulji in znojem plačati delovno ljudstvo, dočim so bogataši in vodilna gospoda ÖVP pri tem obogateli za številne milijone. Marshallovega plana se pa sploh ni upal dotakniti, ker se je bal povedati resnico, da so z njegovimi dolarji spet samo obogatili isti gospodje, dočim si kmet ne more več kupiti potrebnih stvari in delavec niti več potrebnega kruha, mesa in mleka za svojo družino. H kmečkemu problemu ni vedel povedati nič drugega, kot to, da je nalagal skupaj toliko stvari, da je nastala iz obdelovalnih zadrug pošast, kakor si jo ÖVP želi, da bi

Washington. — Dopisnik Tanjuga poroča: Ameriška banka za izvoz in uvoz je odobrila Jugoslaviji 20 milijonov dolarjev posojila, ki bo uporabljeno v glavnem za nabavo naprav za racionalizacijo in mehanizacijo rudnikov v Jugoslaviji.

Posojilo je bilo odobreno z obrestmi 3,5 odstotkov s tem, da bo odplačano v 20 polletnih obrokih, začenši od 31. julija 1951.

Rim. — Dopisnik Tanjuga poroča: Italijanski delavci so imeli v borbi za povišanje mezd in proti likvidaciji podjetij in množičnemu odpuščenju v prvih šestih mesecih t. l. skupno 585 stavk. V teh stavkah, ki so skupno trajale okoli 40 milijonov delovnih ur, je sodelovalo več kot 5 milijonov delavcev. V te podatke niso vštete vsakodnevne pasivne stavke, ki jih italijanski delavci izvajajo z geslom „Delaj počasi!“

kmečko ljudstvo imelo strah pred njo. Kako naj bi kmet nadomestil delovne moči, kdo bo mu zagotovil odkup pridelkov in odgovarjajoče cene in kdo mu bo znižal nezno breme davkov, to ÖVP-jevske ministra ne briga, kajti njegovi veleposelniki imajo vsega dovolj. Kmeta pa imajo za svojega osla, ki naj jim nosi bremena. Da je tudi dr. Hurdes tako mislil, je zelo verjetno, kajti za primer je v svojem govoru velikokrat jemal osla.

Kot minister za šolstvo ni niti črnil o krivičnih šolskih razmerah na Koroškem in je obšel dejstvo, da koroški Slovenci nimajo svojih šol, do katerih imajo vso pravico. Ker ÖVP ni ničesar napravila za demokratično ureditev šolskih razmer in ker noče ničesar napraviti, Hurdes tudi o tem ni mogel ničesar povedati.

Vse to bi pa moral vendar povedati in tudi objasniti, kaj misli ÖVP na tem področju v bodoče ukreniti,

Volitve, Figl in kurjereja

Gospodje, ki so s pomočjo zaslepljenosti in politične nezrelosti mnogih ljudi sedeli štiri leta pri vladnem koritu, so v teh tednih pred volitvami precej v škripcih in zagatah. Kajti o svojem štiriletnem delu ne morejo povedati nič kaj razveseljivega in privlačnega. Star običaj pa veleval, da je treba pred volitvami ljudem le nekaj povedati.

Če že torej o tem, kar so v zadnjih štirih letih grešili, rajši previdno in sramežljivo molčijo, pa so tem bolj zgovorni in gobezdavi v pripovedovanju izmišljenih bajk o naših sosednjih ljudskih deželah. Zdi se jim namreč bolj primerno, da bi avstrijski volivci ne razmišljali preveč o razmerah v Avstriji. Zanašajo se na to, da ljudje še vedno rajši slišijo kaj zanimivega o daljnjih tujih deželah kakor pa o polomiji svojih lastnih politikov. Zato radi posnemajo pisatelje pravljic.

Ker pa pravljice o Indiji Koro-mandiji ali pripovedke o Pehtri babi in drugih bav-bavah ne vlečejo več, ker so za moderne čase že pre-stare, se v svoji bujni fantaziji in predvolivni vročici vedno spet gostobesedno vračajo k ponavljanju bajke o železni zavesi. Sicer ljudstvo to storijo že dobro pozna, saj jo Volkszeitung, Neue Zeit, Koroška Kronika, deloma tudi Volkswille, prinašajo dnevno v dolgih in v vztrajnih nadaljevanjih, tako, da jo zna že vsak najnepomembnejši propagandistič v zadnji vasi na pamet, in jo mehanično ponavlja, ne zavedajoč se niti, da služi s tem samo tistim, ki so to bajko namenoma potuhtali, da bi preprečili ljudstvu razmišljanje o bolj koristnih in perečih stvareh.

Tudi kancler Figl, ki se je te dni mudil na Zgornjem Koroškem, je svojemu ljubljenu avstrijskemu ljudstvu v nadi, da je že pozabilo, kako ga je svojčas zmerjal s sodrgo, serviral namesto obračuna o svoji zavoženi politiki rajši pripovedko o železni zavesi. Dejal je, da si je to železno zaveso osebno ogledal neke na Gradiščanskem. Dolga je nekaj sto kilometrov in 8 metrov visoka, v zemljo pa sega tri metre globoko. Niti miš ni v stanju smukniti skozi njo. Zavarovana pa je z minami in nabasana z električnim tokom.

ko so ji gospodje slovenski profesorji obljubili svoje glasove.

Minister Hurdes je zganjal samo demagogijo in da bi peščico zborovalcev vsaj nekoliko prepričal v svojo veliko stvar, je pričel celo izborni igrati vlogo gledališkega igralca. Edino, kar je ljudstvu resnično povedal, je bilo to, da je dejal, „od prvega do zadnjega med vami ni kapitalista“, kajti kapitalistom ni treba hoditi na zborovanja; oni imajo najboljše zagovornike v ljudeh, ki govorijo podobno Hurdesu in ki priznajo, da sedijo s socialisti na eni vaji, kadar gre proti ljudstvu.

Vsaki delovni človek, predvsem pa vsaki Slovenec, je dobil s tega zborovanja potrjeno dejstvo, da ÖVP ne more zaupati svojega glasu niti za državni zbor, kar bi nekateri radi imeli. Iz zdrave pameti in prepričanja moramo po tem zborovanju samo ponoviti, da je za vsakega Slovenca edino koristno, da da svoj glas Demokratični frontni delovnega ljudstva.

Po tem živahnem opisu sodeč ima kancler Figl in vrhovni šef ÖVP izredno dober talent za pripovedovanje basni in pravljic. Za gospodarstvo in politiko, pravijo, da je manj talentiran. Zdi se, da bo to mnenje držalo. V svojem govoru v Kötschach-u je potrdil, da vsaj o kurjem gospodarstvu nič ne razume, čeprav je agrarni inženir in ima sam lepo veleposestvo. Če tam redi tudi kure, ni bilo mogoče izvedeti. Če jih ne redi, tedaj je seve njegovo nepoznanje kurjega življenja in navad oprostljivo.

Bilo pa je takole: Ko je g. dr. h. c. inženir Figl živahno slikal vse peklenske grozote te železne zaves

okrog ogrske dežele, je strmečim poslušalcem, ki so se jim verjetno kar ježili lasje od groze in jih je mrzlo in vroče preletaval strah, pripovedoval tudi o ubogih gradiščanskih kmetih in njihovih skrbih, ki jih imajo vsled te strahovite železne zaves. Ti kmetje morajo pri vsem delu, ki ga imajo, — vsaj tako je zatrjeval g. kancler Figl — vsak dan paziti še na to, da vsaj že ob petih popoldne zaprejo svoje kure v kurnike, da ne bi ponoči zašle v območje tiste nesrečne železne zaves, ki je nabita z minami in elektriko. Ali imajo ti kmetje ob ogrski meji svoje cibe in peteline čez dan privezane na vrvicah, to je pa drugo vprašanje, ki so ga poslušalci pozabili staviti g. kanclerju.

Ne vemo, če se ukvarjajo tisti ljudje, ki so poslušali ta silno brihtni volivni govor g. Figla, s kurjerejo ali ne. Če se ne bavijo s kurami, bodo morda prepričani, da je daleč nekje res taka železna zavesa, ki ogroža ponoči celo kurja življenja in bodo že zaradi tega spet volili ÖVP-jevske kandidate, ne glede na to, da se mu drznejo kvasati take budalosti in oslarije.

Pri nas na Slovenskem Koroškem nimamo takih kur, ki bi hodile ponoči na sprehode proti izmišljenim železnim zavesam. Našemu ljudstvu bi g. kancler Figl tudi ne mogel in niti ne smel natvezati takih trapastih bajž. In če bi jih, bi verjetno dokončno spregledali tudi vsi tisti, ki se nasedajo škodljivi politiki in poneumnevalni propagandi ÖVP-jevske gospode, ki še vedno upa, da se ji bo posrečilo obdržati svoje pristaje večno v temi in slepoti.

Morda bo pa že to volivno kvasanje ÖVP-jevskega šefa v Lesachtalu imelo za posledico, da se bo tudi na naši zemlji marsikdo streznil in se pridružil Demokratični frontni delovnega ljudstva, ki se bori tudi proti temu, da bi ostal delovni človek neveden, nekulturen in gospodarsko odvisen, kakor ga hoče imeti proti-ljudska gospoda.

Nova hidrocentrala s turbinami iz Litostroja

Pri Mesečih ob progi Sarajevo — Višegrad izvršujejo poslednja dela pri gradnji hidrocentrale na reki Prači. To hidrocentralo so začeli graditi leta 1947. Idejni načrt je izdelal znani projektant orjaške hidrocentrale na Neretvi inž. Jaroslav Černi, podrobni načrt pa je izdelal inž. Mikulec. Za pogon te hidrocentrale bodo izkoristili vodni padeč 60 m, ki so ga dosegli s tem, da so s 3 km dolgim odvodnim rovom presekali 35 km dolgo vijugo reke Prače. Odvodni rov so minerske brigade prebijale več kakor leto dni. Minerji so morali premagati nepričakovane težave, ko so naleteli v masivu gore Sirmetice, okrog katere se vije reka Prača, na veliko kaverno. Del predora skozi kaverno so morali močno podzidati z betonom. Pri gradnji vodnega rova so se zlasti odlikovali mladi minerji s proge Šamac — Sarajevo. Sedaj zaključujejo poslednja dela v zvezi z betoniranjem notranjosti rova. Pred vhod v odvodni rov so zgradili jez za akumulacijski bazen, strojnico za turbine pa so zgradili v notranjosti hriba. Zgradili so tudi delavsko naselje.

Vsa strojna naprava za novo hidrocentralo je zagotovljena. V Titovih zavodih Litostroj so izdelali turbine, sistema Francis, v zagreb-

ški tovarni „Rade Končar“ generatorje, ostalo opremo pa izdelujejo v Sarajevu. Informbirojevci so skušali ovirati tudi zgraditev te hidrocentrale. Iz sovjetskega sektorja Berlina bi morali za to hidrocentralo dobiti dva transformatorja. Sovjetske okupacijske oblasti pa so preprečile dobavo. Zato se je delovni kolektiv tovarne „Rade Končar“ zavezal, da bo sam izdelal transformatorje, ki bodo že prihodnji mesec postavljeni in montirani.

Delovni kolektiv, ki gradi hidrocentralo, se je te dni zavezal, da bo pospešeno končal poslednja dela, tako da bo nova hidrocentrala začela obratovati na Dan republike 29. novembra. Delavci so sklenili, da bodo vsak teden delali prostovoljno po 16 ur. Pri zaključnih delih pomaga poleg stalnih frontnih brigad tudi ostalo ljudstvo rogatiškega okraja, ki bo s prostovoljnim delom pomagalo ne le pri delih za dograditev centrale, temveč tudi pri gradnji daljnovodov, ki so potrebni, da bo nova centrala povezana s Sarajevom, s hidrocentralo v Bogatiču ter s centralama v Zenici in Tuzli. Nova hidrocentrala, ki bo povezana z omrežjem drugih central, bo v veliki meri pripomogla k zboljanju preskrbe vse Srednje Bosne z električno energijo.

Če hočemo pravice in enakopravnost, glasujmo za Demokratično fronto delovnega ljudstva

Po naši zemlji

Miklova Zala na Brnci

Od aprila naprej so se delovni člani slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ na Brnci trudili in naštedirali Klinarjevo opereto „Miklovo Zalo“. S tako velikim številom igralcev, s popolnoma novo scenarijo in tolilim obiskom, kot ga je imela opereta „Miklova Zala“ na prvih dveh predstavah je bilo na Koroškem le malo prirediteljev po drugi svetovni vojni.

Povest J. Sketa „Miklova Zala“ je na Koroškem poznana v vsaki slovenski hiši. Saj vsebuje košček našega življenja, našega trpljenja in sploh naše zgodovine. Zato je tako blizu nam vsem. Borba za narodni obstoj, ki se vleče skozi stoletja od naše naselitve pa do danes, je stara že 1300 let in je še danes prav tako težka in bridka. Zato doživljamo svojo lastno grenko preteklost pa tudi sedanjost, ko trepetamo ob usodi Zale in Mirka, Serajnika in Miklovke ter z njimi ob usodi vseh naših rojakov ob Zilji in Dravi.

To je tudi poudaril predsednik Prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ki je pri obeh predstavah prikazal Miklovo Zalo kot prispodobno usode našega naroda na Koroškem. Ne samo Turki so odvedli Miklovo Zalo, je dejal v svojem govoru, temveč neshetokrat so razni sovražniki našega ljudstva pogrnili našega človeka z zemlje in ga odvedli v daljnjo tujino. Sami smo bili priča in doživeli, ko je pred kratkim moralo ponovno nad tri sto naših družin v izseljeništvu. Tako smo pred kratkim ponovno doživeli usodo Miklove Zale in nam je igra tako zelo pri srcu. Da so Turki uspeli, da so tujci uspeli v zadnjih letih, je vzrok v tem, da nismo bili enotni, da smo nasledili lepim besedam in obljubam tujcev, ki so se vrinili med nas in izdali svoje gostitelje. Pred 500 leti so odvedli Miklovo Zalo Turki, fanatični verski sovražniki, danes hočejo Miklovo Zalo odvesti in jo za vedno pogrniti z zemlje naši narodni nasprotniki. Danes ne gre za vero, danes nam hočejo naši sovražniki vzeti naše narodne pravice, hočejo uresničiti svoj stari načrt uničitve slovenskega naroda na Koroškem. Toda sovražni tujci, tuji

Tresoglavi, ne bodo uspeli, če bomo ostali enotni, če bomo poslušali glas Serajnika in Mirka, ki nas danes pozivata k enotni in bratski slogi. Ne verujem pa, da bi slovenska mati, potomka Miklove Zale, tudi rodila Tresoglave, ne verujem da bi bil med nami kdo, ki ne bi želel enotnosti in sloge danes, ko gre za življenje Miklove Zale — našega naroda. Verujem in sem prepričan, da ste z menoj istega mnjenja in prepričanja vsi, da se moramo danes vsi jasno pogledati iz obraza v obraz in se strniti v enotno fronto za obrambo našega narodnega obstoja. To je danes klic Serajnika, ta nauk vzemimo danes s seboj s te prireditve.

Z navdušenjem so številni gledalci spremljali po teh uvodnih besedah dogajanje na odru in še prav posebno lepe melodije posa-

Borovlje. Kakor vse slovenske hranilnice in posojilnice je bila 1941. leta likvidirana tudi naša. Pred meseci je imela spet svoj občni zbor in po potrditvi s strani trgovskega sodišča je postala spet pravomočna. Toda o kakem delovanju zaenkrat še ne more biti govora, ker njeno po nacistih uropano premoženje še do danes ni vrnjeno. Nekateri sicer zelo radi trdijo, da je bilo slovenskemu združništvu vrnjeno že vse in tudi vsa škoda popravljena, da bi varili javnost in opravičili svojo protislovensko politiko. Toda dejstva govore drugače.

Na zadnjem občnem zboru izvoljeni odbor je napravil na povračilno komisijo vlogo z zahtevo po končni vrnitvi vsega uropanega premoženja. Vendar pa se do danes v tem še ničesar ni ukrenilo. Vse kaže, da je pristojnim gospodom zelo neprijetno, da se morajo ukvarjati z vrnitvijo nasilno odvzetega slovenskega premoženja in bi jim očitno bilo mnogo bolj po volji, če tega ne bi bilo treba, če bi nacistični odlok o likvidaciji slovenskega združništva ostal pravno veljaven.

Ampak krivica ostane krivica in mora biti popravljena!

Štiri leta že čakamo na končno veljavno ureditev te zadeve in če bi

meznih solistov in mogočnega zbora. Miklovo Zalo smo doživeli v raznih prireditvah, prvič pa jo gledamo na Brnci v obliki operete. Zanimivost dela je v številnih narodnih melodijah in v njenem narodopisnem značaju, ki pride do izraza posebno ob „zapenjalcu“. Posebno pride do izraza tudi slikovitost barv v narodnih nošah in v novi odrski napravi. Ljudstvo je bilo navdušeno in nagradilo igralce z burnim odobravanjem. Vsi igralci so svoje vloge dobro rešili, povsod je bilo opaziti spretno roko režiserke tov. Kropivnikove in trud pevovodje tov. Kropivnika, ki imata največje zasluge za uprizoritev tega težkega dela.

Prosvetno društvo „Dobrač“ je s to prireditvijo ponovno dokazalo svojo delavnost in hkrati izpolnilo, tako je dejal v svojih pozdravnih besedah predsednik društva „Dobrač“ pd. Mark, - svoj sklep iz leta 1912., da bo vsakih deset let enkrat uprizorilo „Miklovo Zalo“.

molčali in mirno čakali, bi gospodje verjetno na vse skupaj pozabili in naše premoženje še v sto letih ne bi bilo vrnjeno. Vsi pa vemo, da za likvidacijo ni bilo treba štirih let, v eni uri ali še prej je bilo vse „rešeno“. Prišel je komisar iz Celovca, v prisotnosti katerega je moral načelnik posojilnice predati ključ v posojilnične prostore nacističnemu „Treuhänderju“. Hkrati je bilo vsem odbornikom povedano, da v teh prostorih nimajo ničesar več iskati.

In ko so imeli ključ, so začeli „gospodariti“ ti „Treuhänderji“, gospodariti tako, da danes nihče ne ve, ali bolje rečeno, noče vedeti, ničesar o posojilničnem pohištvi niti o inventarju. Mi pa vemo, kaj smo imeli in kaj so nam ukradli in zato ne bomo mirovali, dokler nam ne vrnejo najmanjšega svoječasno uropanega predmeta. Čas bi bil, da se gospodje končno enkrat spomnijo tega, dovolj dolgo že čakamo. Očitno pričakujejo, da bo čim prej spet zavladal nacizem in jim ne bo treba „reševati“ te za nje tako „neprijetne“ zadeve. Toda, če to mislijo, bodo čakali do sodnega dne, kajti ljudstvo nikoli več ne bo dopustilo, da bi spet prišle na oblast sile, ki so povzročile toliko gorja.

7. šota rešuje Moskvo

Leta 1918. je bila Moskva odrezana od Donbaza. Dovoza premoga ni bilo. Moskovske električne centrale so žgale ostanke poslednjih svojih zalog. Samo ena centrala je delala brez premorov: tako imenovana „Elektrotransmisija“. Ta je delala s šoto. Šote pa je v okolici Moskve v izobilici.

In tedaj so sklenili, da bodo zgradili drugo šotno centralo v Šaturi. Spomladi 18. leta so začeli kopati na Šaturskem barju jarke in pridobivati šoto. Delavci so živeli v zemljenicah, stradali in delali do kolen v vodi in strašno trpeli zaradi vročine in komarjev. Delo pa je napredovalo. V Barjski tovarni v Petrogradu so našli turbogenerator t. j. stroj, ki proizvaja električni tok. Iz oklopne ladje „Navarin“ so sneli parni kotel. Iznašli so nov način kurjenja s šoto. Iz Šature v Moskvo so napeljali žice.

In končno je stekel električni tok iz Šature. Na moskovskih ulicah so zagorele svetilke, v tovarnah so ožigali električni stroji.

Šota je rešila Moskvo.

8. Zeleni premog

Zeleni premog — šota — je rešil Moskvo. Tudi zdaj nas bo rešil, ker nam bo pomagal izpolniti petletko. Po velikanskih zalogah šote smo prvi

Podkraj. Dva mlada človeka sta bila med stotinami drugih v onih časih strahote s svojimi svojci izseljena. Tam na tujem Hesselbergu, kjer so hrepeneli po domovini, po svoji rodni grudi in hišici očetovi, sta se spoznala Micka Skutl iz Podkrajja in Klanček Hanzej iz Enclne vesi pri Grebinskem kloštru. Ljubezen je bila odkrita in vztrajna in dne 13. t. m. sta v idilični št. Jurski cerkvi sklenila zvezo za vse življenje. In po stari slovenski navadi, z domačimi šegami in običaji, je bilo sončni septemberski popoldne na nevestinem domu, visoko gori pri Gradišniku v Podkrajju, veselo poročno slavlje, kjer so se številni gostje ob dobri postrežbi in res prijetni svatbi prav dobro imeli. Micka se je podala s svojim možem v Enclno ves, kjer je on mizar in kmetovalec in bosta skupno delila radosti in tudi težkoče, ki so v življenju neizogibne. Čestitamo in želimo mnogo sreče!

Železna Kapla. V četrtek, 8. septembra so nas obiskali doblaveški igralci s svojo dobro naštedirano igro „Ženitev“, s katero so imeli mnogo uspeha že v drugih krajih Slovenske Koroške, kjer so prav tako gostovali. Ker radi gledamo, slovenske igre in tako spoznavamo dela naših in tujih dramatikov, smo tudi tokrat napolnili dvorano.

Pred prireditvijo je spregovoril tajnik SPZ tov. Tonče Šlaper, ki nam je povedal marsikaj novega in zanimivega in nas seznanil z vsebino igre.

Doblaveškim igralcem najlepša hvala in naj še pridejo. Vedno so nam dobrodošli.

Sinča ves. Šestletni Pavel Varga iz Sinče vesi se je v ponedeljek, dne 12. t. m., kakor mnogi drugi otroci, igral na cesti in pri tem seveda pozabil, da po cesti vozijo tudi avtomobili. Ko je letel ravno čez cesto, je v istem hipu pripeljal s precejšnjo brziavo tovorni avtomobil, ga zgrabil in vlekel 8 metrov za seboj. Otrok je utrpel precejšnje poškodbe na levi nogi. — Nepredvidnost se čestokrat maščuje, zlasti če starši brez nadzorstva puščajo otroke divjati po cesti sem ter tja.

Velikovec. (Požar). V velikovski opekarni je izbruhnil dne 13. t. m. iz neznanih vzrokov ogenj. Uničenih je bilo 12.000 lesnih okvirov in ravno toliko komadov opeke. Škoda znaša okoli 40.000 šilingov. Hitremu ukrepanju gasilcev je zahvaliti, da škoda ni bila večja.

Vernberk. (Nesreča). Dvainšestdesletna Marija Ambrož iz Konatič je pri delu na gradbišču tako nesrečno padla, da si je zlomila nogo.

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM

NACRTU

6. Rudniki v bližini Moskve

Zato bomo povsod, kjer bo le mogoče zamenjali drva z drugim kurivom.

Kaj se bo zgodilo z leningrajskimi in moskovskimi tovarnami, ako ne bodo smele kuriti z drvni? Morale bodo uvažati premog iz Donbaza. Morda pa imamo na severu kakšno drugo kurivo, ki bi moglo vsaj deloma nadomestiti donecki premog?

Vprašajmo raziskovalce.

Raziskovalci pravijo, da je v bližini Moskve premog.

Kako je to mogoče? Ali smo ga prezrli?

Da, prezrli smo ga zato, ker je ta premog slabe kakovosti. V prejšnjih časih se sploh ni jemal v poštev, ker razvija za polovico manj toplote kakor premog iz Donbaza, s kuzneckim pa se še od daleč ne more primerjati. Vendar pa kurijo s tem premogom električno centralo v Kaširi. Vlažen je in poln vode kakor neposušeni les. Poleg tega vsebuje škodljivo snov:

pirit. Zaradi pirita je zrak v kurilnici nevzdržen, zakaj žvepleni plin gloda pljuča.

No, dobro. Ali bi mogli na kakšen način posušiti premog in odstraniti ta škodljivi plin?

Da, to je mogoče. V kaširski centrali je postavljen za to poseben stroj, „separator“, ki izloča pirit iz premoga. Premog tudi sušijo in ga zdrobe v prah, ki dobro gori. S prepihom mečejo prah v ogenj. Delo je na ta način olajšano in zrak v kurilnici je čistejši. Premog leti sam v ogenj, treba je samo nadzirati stroje in pravilno ravnati z njimi.

Torej — blizu Moskve imamo gorivo. Kaj pa v Leningradu? Vprašam zopet raziskovalce.

Močvirja, — pravijo raziskovalci. Kakšna močvirja in čemu nam bodo?

Močvirja s šoto.

Šota? Kaj bi z njo? ...

Tudi to je gorivo, samo treba ga je znati uporabljati.

na svetu. V okolici Leningrada in v okolici Moskve se razprostirajo na desetine kilometrov daleč šotna močvirja. Povsod mah, krtine, voda, nizkorasle sključene breze, tu pa tam kakšna revna koča in blatne steze, ki so prehodne samo ob suhiem vremenu. Dežela šote. Moramo si jo osvojiti. Tega pa ne zmoremo brez strojev. Še danes kopljejo pri nas šoto v mnogih krajih po starem, z lopatami. Še danes mesijo ponekod šoto z nogami. V jamo zmečejo šoto, jo zalijejo z vodo, nato zlezejo v jamo v samih srajcah in mesijo šotno testo.

Na ta način ne bomo prišli daleč. Treba nam je mehaničnih lopat — ekskavatorjev — in mehaničnih priprav za mesenje. Res da ekskavatorji niso pripravi za vsako močvirje. Na močvirjih, ki so polna štorov, ti stroji niso primerni. Naša močvirja pa so po večini prav taka. Naš inženir Klasson je iznašel poseben način pridobivanja šote iz štorastih močvirij. Inženir Klasson ne koplje šote, temveč jo izmiva izpod korenin in krtin z močnim vodnim curkom. Na prvi pogled se nam bo zdelo to čudno. Ljudje hodijo po močvirju in polivajo močvirna tla z gasilskimi brizgalkami, kakor da bi to ne bilo močvirje, ampak asfaltni tlak. Takoj za ljudmi pa gresta dva žerjava.

(Dalje)

Resno opozorilo kmečkemu prebivalstvu

Gospodarska tiskovna in informacijska služba je pred tedni poročala, da je bilo v Avstriji letos v prvih štirih mesecih odprtih 40 konkurzov in 54 poravnjav (Ausgleich) nasproti 7 konkurzom in 8 poravnjavam v isti dobi lanskega leta. Samo marca in aprila je bilo prijavljenih skupno 59 konkurzov in poravnjav dolgov. Gospodarski polomi in propadi se stalno stopnjujejo. V letu 1948 jih je bilo skupno 146, letos jih je v prvi tretjini leta že 94. Tudi v zadnjih štirih mesecih se položaj ni zboljšal — samo znatno poslabšal se je.

Gospodarski propad in polom zajedoma in ogroža drobno in gospodarsko slabo stoječe trgovine. Vzrok propadanja je veletrgovina in vedno večji padec kupne moči ljudstva ali preprosto rečeno, ker so cene previsoke in zaslužek prenizek. Kakor pa izpodriva in upropašča drobno trgovino temeljito organizirana veletrgovina, tako izpodriva in upropašča obrtnika industrija in kmečko gospodarstvo zemljiška gospoda.

V položaju, ko gospodarska kriza z vso neusmiljenostjo grozi delovnim ljudem, ko se velika privatna gospodarska podjetja neizmerno bogatijo in ko imajo ta podjetja vso politično oblast v rokah, je neumno misliti, da bo s strani kedaj koli prišla pomoč ljudstvu in da mu bo olajšano gorje krize. Za malo trgovino bo prišel padati tudi kmet in z njim vred obrtnik.

Zato velja vsemu podeželju resno opozorilo: Da se obvarujemo najhujšega, je potrebno, da kmečko prebivalstvo vzame svojo usodo v svoje roke. Potrebno je, da tehtno presodi prerokbe, obljube in sladke besede, ki jih sliši iz ust priliznjencev in jih čita po njihovih časopisih. Na delu so laži-kmetje okoli vodstva OeVP-Bauernbunda in SPOe-Arbeitsbauernbunda, ki po večini niso kmetje, če pa so, le v toliko, da jim zemljo obdelujejo drugi, sami pa se šopirijo kot gospoda in uganjajo politiko v svojo osebno korist in za svoj žep. Njihovo delo je razdvajanje in zaslepljevanje ljudstva z vsemi mogočimi lažmi in mešetarijami. Delo, trpljenje in neznosni gospodarski položaj kmečkega in podeželjskega ljudstva jim je postranska stvar. Če bi jim v resnici bilo za kmečkega človeka, potem bi se ne dogajalo, da bi cene kmečkih pridelkov padale, vse druge pa rasle. Če bi jim bilo za napredek in zboljšanje neznosnega

položaja podeželja, potem bi električna in stroji ne smeli biti sredstvo za obogatitev peščice podjetnikov, ki navijajo cene. Če bi jim bilo v resnici za dobrobit izkoriščanih, potem bi ne izmaličili združništvo — kmečko samopomoč — v izkoriščevalsko podjetje, pri katerem ljud-

stvo nima ničesar govoriti, temveč mora delati samo to, kar ji gospoda diktira.

Kdor koli iz kmečkega ljudstva bi jim verjel, bi si sam kopal jamo, v katero bi ga gospoda prej ali slej porinila ter zagospodarila na njegovem gruntu. Imajo to pred očmi, predvsem sedaj, ko imamo najširšo možnost, da sami izvolimo združništvo, ki bo v javnem življenju resno zastopala naše gospodarske težnje in se borila za naše potrebe.

Katere sorte ozimin so za naše kraje najboljše

Rž. V manj ugodnih, hladnejših legah se je obnesla **požlahtnjena domača rž** in sorta **Schlägler**. Le-ta je zelo odporna proti mrazu in zimi, dovezetnejša je vendar za rjo in tudi poleže rada. Z izdatnejšim gnojenjem s fosfornimi in kalijevimi umetnimi gnojili bi to pomanjkljivost kolikor toliko zmogli odpraviti. **Stare domače opešane sorte rži** so le malo kje poplašale pridelovalne stroške. **V suhih toplejših legah Spodnje Koroške se je letos ponekod odlično obnesla melkarca** (sorta Melker.).

Pšenica. Naprednejši gospodarji so zadnja leta močno in z uspehom na boljših zemljinah sejali **sorto Planta-hofer**. Le-ta je odporna proti rji, vendar ne zadosti proti poleganju. Tudi njeno zrnje rado izpada iz klasja. Močnejšega dušičnega gnojenja ta sorta ni prenesla, ker je preveč hitro polegla. Tudi sorta **Bayernkönig** se je tu in tam še izza vojne dobe ohranila, toda za naše kraje se vsled mehke slame in poznega dozorevanja ni obnesla.

V suhih legah Spodnje Koroške se je ponekod prav dobro obnesla **Kadolzer**, ki je zelo odporna proti zimi, zelo zgodaj zori, a prav rada poleže. Tudi tukaj bi se dalo z močnejšim fosforno-kalijevim gnojenjem mnogo doseči. Kar najboljše uspehe smo imeli letos z novo sorto **Dr. Lasserjev Dickkopf**, katera je iznenadila predvsem z visokim pridelkom ter odpornostjo proti rji in poleganju in sicer posebno tam, kjer so dali manj ali več hlevskega gnoja, zato pa nekaj umetnega fosforja in eventl. kalija. Kako dolgo bo ta sorta zadovoljevala, naravno še ne vemo. Mogoče nam še drugi naši poljedelci povedo svoje letošnje tozadevne izkušnje.

Ječmen. Izmed sort ozimnega ječmena je pri nas razširjena le štiri-vrstna **pliberška sorta**, ki je letos prav dobro obrodila, ter žlahtna **Mahndorfer Viktorija**, glede katere pa pri nas še nimamo izkušenj.

Kočuški

Dober sadni mošt in pravilno kipeenje

Položaj bodočih cen namiznega sadja je letos še povsem nejasen. Vsekakor trenutne cene niso bogve-kaj zadovoljive. Zato ni čudno, da sadjarji z najžlahtnejšim namiznim sadjem letos v Mačah nad Bistrico v Rožu in v Svečah izjavljajo: „Bomo pa kar sprežali in čeprav bi dobili za liter le en šiling; je še vedno boljše kot imeti delo s prodajo namiznega sadja.“

Ako smo se torej res odločili, da bomo predelali velik del sadja v pijačo, skrbimo vsaj, da bo pijača v resnici dobra.

Za dosego dobrega mošta je poleg čistih dozorelih sadnih plodov potrebno **pravilno kipeenje**. To se mora izvršiti **čim bolj hitro in ob absolutni izključitvi dostopa zraka v sod**. Sod

ne sme biti odprt, da bi prihajal vanj zrak.

Čim hitreje kipeenje povzročimo, **če skrbimo, da ima prostor (klet), kjer mošt kipi, stanovitno toploto od najmanj 12 do največ 20 stopinj C**, da kipi na čistih vinskih glivicah (drožbe, kvasnice) in da uporabljamo **snažno posodo in kipeelne vehe**.

Čiste vinske kvasnice (frische Reinhefe) za kipeenje mošta z navodilom uporabe dobimo v Celovcu (in mogoče tudi drugod) v drogeriji Leist Franc na Starem trgu. Zavetek stane 2.— šil. ter zadostuje za 50 l mošta. Ob naročilu moramo vedno povedati, ali gre za jabolčno ali hruševno ali kako drugo pijačo, ker so za vsak mošt druge vrste kvasnic.

pokazati barvo. Časi so hudi in potrebno je, da se združimo vsi, ki dobro mislimo, vsi, ki nam je za red in mir, vsi, ki nas je slovenska mati rodila. Vsi se moramo strniti okrog tistih, ki morejo rešiti položaj. Posebno vsi veljavni možje so poklicani pomagati. Tudi vi, Lužin! In vi še posebej! S tem si bomo vsi pomagali. Drugače bo, dragi moj — žal-tava ...

„Zato sem, gospod župnik, prišel k vam!“

Lužin je lovil sapo, a župnik mu še ni dal do besede:

„Mi smo vsi Slovenci, kajneda! Vsi razumemo, da je ta laže nastopal, drugi teže! Ali kot taki moramo biti za Jugoslavijo! Toda še drugi važni vzroki so, da smo za Jugoslavijo! Pogledajte v Avstrijo! Tam lahko pričakujemo največjih zmed. Tam vlada anarhija, nered ... Ali nam kaže, da se tudi mi vključimo v to žlobudro? ...“

Mogoče pretiravate, kar se tiče Avstrije! Toda ne govorimo sedaj o stvarih, ki so tako prekleto daleč. Jaz si nisem na jasnem, kako se bodo meje končno uredile, ali jasno mi je, da moramo poskrbeti, kako bomo uredili stvari pri nas. Smo na vulkanu, okrog nas gori, ne vemo, kako se bo to končalo. Toda braniti se moramo!“

(Dalje)

Pri nas je še dandanes stara nava-da, da nalijejo sode z možlom do vrha (marsikje napravijo še to gorostasnost, da prilijejo obilo vode zraven), da potem mošt, ko kipi, **izmetava** in leze po sodu na tla. Na ta način se po nepotrebnem razlije precej mošta in velika množina kvasnic gre v izgubo. Najhujše je pa to, da se po mokrem podu in po tleh, koder se razlije mošt, razvijejo razne zelo škodljive glivice, posebno osetne bakterije, ki se zatrosijo tudi v mošt in povzročijo, da pijača cikne ali tudi drugače oboli. Poleg tega je zunanji zrak stalno v dotiki z možlom in pospešuje razvoj škodljivih glivic.

Po drugih krajih, kjer je naprava sadne pijače ali sadnega vina na višji stopnji, so že davno opustili tako ravnanje in se pri kipeenju poslužujejo brez izjeme **kipeelnih veh**. To so priprave, s katerimi se zamažijo sodova odprtina, in sicer tako, da **ogljikova kislina lahko brez ovire uhaja iz sode, zrak pa ne more do mošta**.

Navadna kipeelna voha ima dva dela in sicer lijaku (trichterju) podobno posodo, ki ima v sredi navzgor podaljšano cevko, in pa manjšo valjasto posodo, ki se v lijak povezne čez cevko, da sega do dna vode, ki je v lijaku. Na ta način zapremo zraku pot v sod, ogljikova kislina pa lahko skozi vodo uhaja v zrak.

Za silo si kipeelno voho lahko napravimo tudi sami iz steklenice, kateri odrežemo dno in skozi vrat potisnemo bezgovo cev. Čez cev poveznemo navaden kozarec. Tudi steklena ali pločevinasta cev, dvakrat pravokotno zavita, je za silo dobra. En konec take cevi vtaknemo neprodušno v sodovo voho ali čep, drug konec pa v kozarec, ki ga postavimo na sod.

Vernik — Kočuški

Rž sejemo le v dobro uležano zemljo

Znano je, da rži povoljno pridelamo le, če jo vsejemo v uležano, sesedeno zemljo. To je za dober pridelek ravno tako ali pa še bolj potrebno kot gnojenje. Ponekod zaradi tega tudi krompir prezgodaj izkopljejo, samo da bi napravili pravočasno prostor za rž. Če sejemo rž na krompirišče, je bolje, če njivo, ki je že vsa prebrskana in zrahljana, ne preorjemo še enkrat, temveč jo obdelamo le s težko brano ali kultivatorjem. Lahko jo pa tudi povaljamo z valjarjem in s tem dosežemo, da se zemlja bolj sklene. Sicer pa je v vsakem primeru — bodisi da sejemo rž na krompirišče ali pa po drugih sadežih — najboljše, če vsejemo šele 14 dni ali 3 tedne potem, ko smo njivo preorali.

Paša in maščoba v mleku

Kdor želi imeti zdravo živino, mora skrbeti za dober pašnik. Če pa nimamo stalnega pašnika, izkoristimo na vsak način vsaj jesensko pašo po otavi. Večkrat pa opazimo v prvih tednih paše, da se količina maščobe v mleku znatno zmanjša. V tretjem tednu paše je v mleku najmanj maščobe. Razliko v količini maščobe povzroči sprememba hrane; krave-mlekarice potrebujejo namreč nekaj časa, preden se navadijo na novo hrano. Mlada paša vsebuje mnogo dušičnih snovi, malo pa ogljikovih vodikov, ki so potrebni za tvorbo masti. Živalski organizem, navajen pri hlevski prehrani na normalen obrok, se mora tej spremembi šele prilagoditi, da mora v večji meri izkoristiti dušične snovi za tvorbo mlečne masti. Zato naj se pred pašo krave-mlekarice krmijo s sočno krmno, da prehod v prehrani ne bo prehitel.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4; Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiskar: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

„Kar se mene tiče — nikdar nisem pozabil, da sem Slovenec. Seveda, gospodarski oziri ...“

Župnik je nekaj požrl, potem pa šele rekel:

„Vem, priznavam, gospodarski oziri! Toda ti gospodarski oziri so šli predaleč! Ali ste že pozabili, da smo pri zadnjih občinskih volitvah propadli v prvem razredu ...?“

Lužinu je postalo vroče.

„Zakaj ste dali na listo kar tri knape ...?“

„Lej ga bindeja. Če pa v tretjem razredu vse voli ...“

„Ali nisem bil zmeraj član Ciril-Metodove družbe ...“

„Član Ciril-Metodove družbe? Hkrati pa niste nobene Südmarkine tombole pozabili ...?“

Lužin je molčal.

„In vaša dva pečata, eden slovenski, drugi nemški! Kaj boste še tajili? Slovenskega se je zmeraj manj videlo ...“

Lužin je gledal v tla.

„Vi ste bili tisti, ki je najbolj hujskal proti novemu farovžu! Vi ste se v vili košutarili, a meni ste privoščili pravi svinjak ...“

„Ali sem izpolnil vse obveznosti, kakor se spodobi? Ali nisem dal o šentantonovem par prascev? Vsako leto sem dal par prascev za cerkev ...“

Župnik ga je zdaj neusmiljeno pritisnil k steni.

„Par prascev! ... Prasce ste res dajali, ali to ste dajali za odkup svoje grešne duše. Prokleto drago stanejo cerkev ti vaši prasce, verjemite mi ... Saj ne rečem nič, toda zdaj so taki časi, da se s prascei ni mogoče odkupiti! Zdaj boste tudi vi morali